

NÁZEV/TÉMA: **Velká Morava**

Vyučovací předmět: Český jazyk a literatura

Škola: CSZŠ Hronova Brno

Učitel: Mgr. Gabriela Dujková

**Třída: 1. AZA (obor
Zdravotnický asistent)**

Časová jednotka: 1 vyučovací hodina (45 minut)

Metody: Klíčová slova, ANO - NE

Uspořádání třídy: lavice ve dvou řadách za sebou

Charakteristika třídy: 26 žáků, přítomných 23, 1 dysgrafik (v dané hodině nebylo třeba zohledňovat); třída je velmi komunikativní, nebojí se diskuze, má ráda „experimenty“

Situace: úvodní hodina k novému tematickému bloku

Kompetence: kompetence k učení, komunikativní kompetence

Průřezová témata: Člověk a společnost

Cíle:

- žák:
- na základě klíčových slov pojmenuje téma hodiny
  - na základě dosavadních znalostí hodnotí uvedená tvrzení
  - pracuje s textem, vyhledává potřebné informace
  - obhájí svá tvrzení, reaguje na tvrzení spolužáků
  - pomocí klíčových slov shrne téma hodiny

Potřebný materiál včetně přesného uvedení zdrojů:

- tabule, křída, učebnice (Literatura pro 1. ročník středních škol. Didaktis 2008), tabulka s tvrzeními pro metodu ANO – NE, sešit, psací potřeby

---

EVOKACE:

Klíčová slova (5 minut) – na základě klíčových slov (Rastislav, Řecko, písmo, jazyk, křesťanství) mají žáci za úkol odhadnout téma hodiny

ANO – NE před čtením (5 minut) – žáci obdrží tabulky s tvrzeními, na základě dosavadních znalostí hodnotí, popř. odhadují pravdivost uvedených tvrzení, vyplňují 1. sloupec tabulky

UVĚDOMĚNÍ SI VÝZNAMU:

ANO – NE po čtení (15 minut) – žáci si přečtou v učebnici text Počátky písemnictví na našem území a poté (bez dalšího hledání v textu) vyplní 2. sloupec tabulky, přičemž mohou své rozhodnutí o pravdivosti tvrzení změnit

ANO – NE v textu (15 minut) – žáci korigují svá rozhodnutí o pravdivosti tvrzení do 3. sloupce, pracují přitom s textem

- následně žáci prezentují svá rozhodnutí o pravdivosti tvrzení, obhájí je, dokládají příslušnými pasážemi z textu, reagují na tvrzení svých spolužáků

REFLEXE:

Klíčová slova (5 minut) – žáci sami vybírají klíčová slova, která podle nich co nejlépe vystihují dané téma, slova jsou zapisována na tabuli, srovnávána s klíčovými slovy z úvodu hodiny

---

Popis vyhodnocování:

Výukové cíle byly naplněny, žáci pracovali podle zadaných instrukcí. Většina třídy se aktivně zapojila, tzn. měla zájem před ostatními prezentovat svoje stanoviska, popř. naopak vyjádřit se k rozhodnutí svých spolužáků. S uvedenými metodami třída pracovala poprvé, proto byl zvolen i dostatečný časový limit pro plnění jednotlivých úkolů, bylo potřeba zpřesňovat, dovysvětlit některé pokyny.

Ve fázi reflexe se na rozdíl od evokace objevovala klíčová slova, která s daným tématem souvisela úžeji, např. Konstantin, Metoděj, staroslověnština, hlaholice, Morava apod.

Pedagogická reflexe:

Zvažovala jsem, zda do tvrzení zařadit i některá sporná (např. se záměnou jmen Cyril a Konstantin, použití formulace *kolem roku*). Zmíněná tvrzení rozpoutala bouřlivou debatu, která žáky donutila zamyslet se nad tím, zda čtou opravdu pozorně.

S plněním úkolů neměli žáci zásadnější problémy, s uvedeným tématem se setkali iv hodinách dějepisu.

Při další práci s uvedenými metodami bude možné snížit časový limit pro plnění jednotlivých úkolů a přidat tak do fáze E nebo R další aktivity, např. pětilístek, diamant, párové čtení.

K přípravě příkládám:

Příloha č. 1 - text, se kterým žáci pracovali

Příloha č. 2 - tabulku s tvrzeními pro metodu ANO - NE

Příloha č. 1

Počátky písemnictví na našem území

Společensko-historické pozadí

Prvním známým západoslovanským státem ve střední Evropě byla Velkomoravská říše. Existovala v letech 833 – 906 a rozkládala se na moravském, slovenském, českém a maďarském území. Říše byla neustále ohrožována politickými tlaky sousední Východofranské říše, proto se kníže Rastislav rozhodl navázat kulturní kontakty s Byzancí. Požádal císaře Michaela III. o vyslání misionářů znalých slovanského jazyka. Byzantský vládce vyslal v roce 863 na Velkou Moravu misionáře Konstantina a Metoděje, kteří pocházeli ze Soluně a kromě řečtiny ovládali i jihoslovanský dialekt. Tímto jazykem bylo možné se dorozumět v celé slovansky hovořící oblasti, protože odlišnosti mezi jednotlivými slovanskými jazyky byly tehdy malé. S působením Konstantina a Metoděje na Velké Moravě u nás vzniká staroslověnské písemnictví. Po rozpadu Velké Moravy (906) se přesunulo těžiště kulturního života do českého přemyslovského státu. Staroslověnské písemnictví tam proniklo zřejmě už v 80. letech 9. století a jeho pozice byla dále posílena činností Metodějových žáků po roce 885. V průběhu 10. a 11. století existovala vedle sebe literatura staroslověnská a latinská. Vliv latiny byl posílen založením pražského biskupství (937). Slovanská liturgie byla potlačována a roku 1080 ji papež zakázal.

12. a 13. století byly dobou převratných změn v celé Evropě. Český stát se rozvíjel za stálého vyrovnávání se s německou říší. Velký rozmach nastal za vlády Přemysla Otakara II., mocenská expanze Přemyslovců pokračovala i za vlády Václava II., který získal polskou korunu pro svého syna Václava III. i korunu uherskou. Vraždou Václava III. (1306) historie přemyslovské dynastie skončila. V českém státě se rozvíjela románská kultura a latinsky psaná literatura. Českou korunu získali Lucemburkové (1310), kteří pokračovali v expanzivní zahraniční politice. Po Janu Lucemburském se ujal vlády Karel IV., který je považován za nejvýznamnějšího českého panovníka a je nazýván Otcem vlasti.

Architektura

Archeologické nálezy vedly k odhalení velkých sídelních center – hradišť z období Velké Moravy. Jedná se o lokality Mikulčice, Staré Město u Uherského Hradiště a Pohansko u Břeclavi. V 11. a 12. století se u nás ujal románský sloh. Typické jsou stavby malých kruhových kostelíků zvané rotundy. K nejznámějším patří rotunda sv. Jiří na Řípu, sv. Martina v Praze na Vyšehradě a sv. Kateřiny ve Znojmě. Kromě rotund byly stavěny i baziliky. K vrcholům románského stavitelství patřila bazilika sv. Jiří na Pražském hradě. K nejznámějším klášterům této doby patří Břevnovský a Strahovský. Vznikaly také kamenné hrady, např. Přimda, Landštejn či Křivoklát (byl přestavěn v gotickém slohu). V Praze byl postaven kamenný Juditin most (1172).

Malířství

Románské fresky najdeme např. v rotundě sv. Kateřiny ve Znojmě. Znázorňují počátky rodu Přemyslovců. Středisky kultury se staly kláštery. U nich vznikaly knihovny, písařské dílny, tzv. scriptoria, a také školy. Zde byly psány a opisovány knihy. Vysokou úroveň knižní malby dokazuje iluminovaný korunovační evangelistař Kodex vyšehradský z 11. století a iluminovaný Pasionál abatyše Kunhuty z počátku 14. století.

Hudba

Společně s křesťanskou bohoslužbou se u nás rozšířil i zpěv chorálů, především gregoriánský chorál. Duchovní jednohlasý zpěv posiloval lidovou zbožnost. K nejznámějším duchovním písním patřila Hospodine, pomiluj ny z konce 10. století a Svatý Václave, vévodo české země z 12. století.

Příloha č. 2

Velká Morava	před čtením	po čtení	v textu
Velká Morava existovala v letech 833 - 906.			
Na žádost knížete Rastislava přišli na Velkou Moravu Cyril a Metoděj.			
Konstantin a Metoděj přišli na Velkou Moravu kolem roku 860.			
V 10. a 11. st. vznikaly staroslověnské a latinské památky.			
Typickými stavbami románského slohu jsou zámky a baziliky.			
Scriptoria jsou písařské dílny, které vznikaly při kláštřích.			
K nejznámějším světským písním patřily Hospodine, pomiluj ny a Svatý Václave, vévodo České země.			